

RIKSDAGENS SVAR 154/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om trafiksäkerhetsuppgifterna i järnvägssystemet samt till lagen om ändring av järnvägslagen och lagen om driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lag om trafiksäkerhetsuppgifterna i järnvägssystemet samt till lagen om ändring av järnvägslagen och lagen om driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet (RP 182/2004 rd).

Beredning i utskott

Kommunikationsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (KoUB 20/2004 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om trafiksäkerhetsuppgifterna i järnvägssystemet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja trafiksäkerheten i järnvägssystemet och förenhetliga behörighetsvillkoren för dem som sköter trafiksäkerhetsuppgifter.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på behörighetsvillkoren för dem som sköter trafiksäkerhetsuppgifter på

statens bannät. Lagen tillämpas dessutom på den utbildning som ges för skötseln av trafiksäkerhetsuppgifterna samt på bedömningen av hälsotillståndet hos dem som sköter sådana uppgifter och på bedömningsförfarandet.

Lagen skall tillämpas på privata spåranläggningar som är anslutna till statens bannät till den del trafiksäkerhetsuppgifterna på de privata spåranläggningarna direkt påverkar trafiken på statens bannät.

3 §

Trafiksäkerhetsuppgift

Med en trafiksäkerhetsuppgift avses i denna lag en uppgift som utförs i järnvägssystemet och

som direkt påverkar trafiksäkerheten i järnvägs-
trafiken.

4 §

Verksamhetsutövarens ansvar

I järnvägslagen (198/2003) avsedda

1) järnvägsföretag och internationella sammanslutningar av järnvägsföretag,

2) sammanslutningar som bedriver museitrafik,

3) företag och sammanslutningar som verkar på privata spåranläggningar samt

4) företag som utövar banhållning
svarar i sin verksamhet för att de som sköter trafiksäkerhetsuppgifter och som är anställda hos dem eller deltar i deras verksamhet uppfyller behörighetsvillkoren enligt denna lag.

2 kap.

Behörighetsvillkor för trafiksäkerhetsuppgifter

5 §

Grunderna för behörighetsvillkoren

Allmänt behörighetsvillkor för den som sköter en trafiksäkerhetsuppgift är lämplighet för skötsel av trafiksäkerhetsuppgiften, tillräcklig kunskap i det språk som används vid skötseln av trafiken samt minst 18 och högst 65 års ålder.

Vid skötseln av trafiksäkerhetsuppgifter enligt 7 § 2 mom. 1—4 punkten skall den som sköter trafiksäkerhetsuppgifter ha sådan uppgiftsbaserad kompetens som avses i 7 § 4 mom. Personen skall dessutom uppfylla hälsotillståndskraven enligt 9 och 10 §. Den som underhåller säkerhetsanordningar som används vid ledningen av järnvägstrafiken skall också uppfylla hälsotillståndskraven enligt denna lag.

6 §

Godkännande av läroanstalt

Banförvaltningscentralen godkänner som anordnare av utbildning enligt denna lag ett sådant bolag eller annat samfund (*läroanstalt*) som ger trafiksäkerhetsutbildning och vars anställda har sådan god yrkeskunskap om järnvägssystemet som förutsätts för utbildningsuppgiften.

7 §

Utbildningsprogram samt kompetens som motsvarar utbildningen

Banförvaltningscentralen godkänner utbildningsprogrammen för trafiksäkerhetsuppgifter. Ett utbildningsprogram skall omfatta åtminstone järnvägssystemets grunder, de bestämmelser och föreskrifter som skall tillämpas i uppgifterna samt introduktion i de uppgifter som avses i utbildningsprogrammet.

Utbildningsprogram ges för följande uppgiftshelheter:

- 1) framförande av rullande materiel,
- 2) övriga trafiksäkerhetsuppgifter vid banarbete och i rullande materiel,
- 3) trafikledning,
- 4) uppgifter som tryggar och säkrar trafiken vid banarbete, samt
- 5) repetitionsutbildning för uppgiftshelheter i 1—4 punkten.

Ett utbildningsprogram kan begränsas till endast en del av de uppgiftshelheter som nämns i 2 mom. För trafiken på privata spåranläggningar kan Banförvaltningscentralen godkänna ett utbildningsprogram som är anpassat till trafikens art och omfattning på de privata spåranläggningarna.

En godkänd studieprestation enligt utbildningsprogrammet ger uppgiftsbaserad kompetens för de uppgifter som angetts i utbildningsprogrammet.

8 §

Giltigheten för kompetens

Uppgiftsbaserad kompetens enligt 7 § 4 mom. för en person som arbetar med en trafiksäkerhetsuppgift gäller tills vidare, om den som arbetar med trafiksäkerhetsuppgiften har deltagit i repetitionsutbildning och arbetat med trafiksäkerhetsuppgifter i enlighet med kompetensen i minst 14 dagar under de 12 föregående månaderna.

Repetitionsutbildningen skall vara minst en och högst tre dagar lång. Deltagande är obligatoriskt under bestämda år på det sätt som förutsetts i utbildningsprogrammet.

Repetitionsutbildning får ges av en läroanstalt som avses i 6 § eller av en sådan i trafiksäkerhetsfrågor insatt person som Banförvaltningscentralen har godkänt för uppgiften.

9 §

Allmänna krav på hälsotillståndet

Endast de som har tillräckliga fysiska och psykiska förutsättningar för att utföra trafiksäkerhetsuppgifter samt ett i 12 § 3 mom. avsett giltigt lämplighetsutlåtande av en sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen om att hälsotillståndskraven uppfylls får arbeta med trafiksäkerhetsuppgifter.

En person får inte arbeta med trafiksäkerhetsuppgifter om sjukdom, lyte, skada, annan nedsättning av funktionsförmågan eller någon annan motsvarande egenskap väsentligt försämrar hans eller hennes förmåga att arbeta med trafik-säkerhetsuppgifter.

Den som arbetar med trafiksäkerhetsuppgifter får inte i detta arbete vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel. Läkemedel som påverkar skötseln av en trafiksäkerhetsuppgift får användas endast om en i 11 § 1 mom. avsedd sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen eller en i 2 mom. i nämnda paragraf avsedd behandlande läkare inom företagshälsovården godkänner att läkemedel används i samband med skötseln av trafiksäkerhetsuppgifter.

10 §

Särskilda krav på hälsotillståndet

De särskilda kraven på hälsotillståndet när det gäller en trafiksäkerhetsuppgift skall bedömas med hänsyn till hur krävande uppgiften är.

Banförvaltningscentralen kan meddela närmare föreskrifter om de krav på sinnesfunktionerna som krävs för respektive uppgift samt om sjukdomar, lyten, skador och andra nedsättningar av funktionsförmågan som påverkar skötseln av trafiksäkerhetsuppgifter eller om andra motsvarande egenskaper som försämrar skötseln av en trafiksäkerhetsuppgift samt om bedömningen av dessa.

Banförvaltningscentralen kan dessutom meddela närmare föreskrifter om grunderna och metoderna för medicinsk bedömning av hälsotillståndet enligt 1 mom.

11 §

Godkännande av sakkunnigläkare och andra sakkunniga

Banförvaltningscentralen godkänner på ansökan legitimerade läkare för bedömning av hälsotillståndet hos trafiksäkerhetspersonal och för bedömningsförfarandet (*sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen*). Läkarna skall vara särskilt insatta i trafikmedicin och ha goda insikter i och praktisk erfarenhet av hälsotillstånd som krävs i järnvägstrafik.

För hälsoundersökningar av trafiksäkerhetspersonal godkänner Banförvaltningscentralen på ansökan yrkesutbildade personer inom företagshälsovården som arbetar på en företagshälsovårdsstation. De som godkänns skall ha tillräckliga insikter i de särskilda krav som arbetet ställer på dem som arbetar med trafiksäkerhetsuppgifter inom järnvägsbranschen.

12 §

Bedömning av hälsotillstånd

En i 11 § 2 mom. avsedd yrkesutbildad person inom företagshälsovården skall utföra en i

lagen om företagshälsovård (1383/2001) avsedd hälsoundersökning av den som arbetar med trafiksäkerhetsuppgifter. Undersökningen skall utföras innan personen börjar sköta en uppgift enligt 3 §.

På grund av de särskilda krav på hälsotillståndet som följer av trafiksäkerhetskraven skall hälsoundersökning utföras också när det finns anledning att misstänka att

1) personens hälsotillstånd inte uppfyller kraven enligt 9 § 1 mom. och 10 § 2 mom., eller

2) det finns andra särskilda trafiksäkerhetsrelaterade orsaker till hälsoundersökningen.

På basis av resultaten av hälsoundersökningen ger en sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen ett utlåtande om uppfyllandet av hälsotillståndskraven i fråga om personens hälsomässiga lämplighet för trafiksäkerhetsuppgifter. Lämplighetsutlåtandet gäller till nästa periodiska hälsoundersökning enligt 4 mom. eller till en hälsoundersökning som sakkunnigläkaren inom järnvägsbranschen föreskrivit särskilt.

En periodisk hälsoundersökning skall utföras inom tre månader efter det att den som sköter en trafiksäkerhetsuppgift har fyllt 25 år och därefter med minst fem års intervaller fram till 40 års ålder. Efter det att personen har fyllt 40 år skall periodiska hälsoundersökningar utföras med minst tre års intervaller fram till 61 års ålder och därefter varje år fram till 65 års ålder.

3 kap.

Kompetens och kompetensregister

13 §

Utfärdande av kompetensbevis

I järnvägslagen avsedda järnvägsföretag, internationella sammanslutningar av järnvägsföretag och företag som utövar banhållning skall utfärda ett kompetensbevis till en anställd hos dem, om

1) personen har sådan allmän behörighet för uppgiften som avses i 5 § 1 mom.,

2) personen med godkänt vitsord har fullgjort de studieprestationer som krävs och fått ett intyg av läroanstalten,

3) personen har genomgått en hälsoundersökning enligt 12 § 1 mom., och

4) en sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen har gett ett lämplighetsutlåtande om personens hälsotillstånd i enlighet med 12 § 3 mom.

14 §

Beviljande av dispens

Banförvaltningscentralen kan av särskilda skäl bevilja dispens i fråga om den uppgiftsbaserade kompetensen och hälsotillståndskraven för trafiksäkerhetsuppgifter. Dispens kan beviljas tills vidare eller för viss tid. Beviljandet av dispens får inte äventyra säkerheten i järnvägstrafiken.

15 §

Återkallande av kompetensbevis

Den som utfärdat ett kompetensbevis skall återkalla kompetensbeviset, om innehavaren inte längre uppfyller behörighetsvillkoren för uppgiften.

16 §

Kompetensregister

Utfärdaren av kompetensbevis skall föra ett kompetensregister med uppgifter om kompetens för dem som sköter trafiksäkerhetsuppgifter. Kompetensregistret är ett personregister enligt personuppgiftslagen (523/1999).

Som en persons identifikationsuppgifter införs i registret namn, personbeteckning och adress. Det personnummer som den registeransvarige använder för personen kan vid behov införas i registret.

I registret införs uppgifter om utfärdande av kompetensbevis, övervakning av kompetensen

samt följande uppgifter som behövs för annan behandling av kompetensärenden:

1) uppgifter om personens allmänna behörighet för uppgiften,

2) uppgifter om uppgiftsbaserad kompetens som beviljats av en läroanstalt eller en repetitionsutbildare samt om de studieprestationer som dessa godkänt,

3) uppgifter om ett lämplighetsutlåtande om hälsotillstånd givet av en sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen, samt

4) uppgifter om dispens som beviljats av Banförvaltningscentralen.

I registret införs också uppgifter om återkallande av kompetensbevis.

17 §

Informationskällor utanför kompetensregistret

Läroanstalter, repetitionsutbildare och sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen skall utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna behövliga uppgifter för kompetensregistret, när en person har genomgått en repetitionsutbildning med godkänt vitsord eller genomgått en periodisk hälsoundersökning eller någon annan hälsoundersökning som hans eller hennes hälsotillstånd kräver.

Uppgifter enligt denna paragraf får också lämnas i maskinläsbar form eller genom teknisk anslutning.

18 §

Användning av och förvaringstid för registeruppgifter

Den registeransvarige får använda registeruppgifterna för utfärdande och återkallande av kompetensbevis samt övervakning av kompetens och annan behandling av kompetensärenden.

En persons registeruppgifter avförs ur registret tio år efter utgången av det år då hans eller hennes kompetens enligt denna lag har upphört.

19 §

Ansvar för uppgifterna i kompetensregistret

Den registeransvarige ansvarar i samband med skötseln av sina uppgifter för att de uppgifter som införts i registret är riktiga samt att registrering och användning är laglig.

Läroanstalter, repetitionsutbildare och sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen ansvarar för att de uppgifter som de lämnat till registret enligt 17 § 1 mom. är riktiga.

20 §

Tillsyn

Banförvaltningscentralen övervakar att behörighetsvillkoren för trafiksäkerhetsuppgifter uppfylls.

Banförvaltningscentralen övervakar också den verksamhet som läroanstalter, repetitionsutbildare, sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen samt yrkesutbildade personer inom företagshälsovården utövar när de sköter uppgifter enligt denna lag.

Registeransvariga, verksamhetsutövare, läroanstalter, repetitionsutbildare, de som sköter trafiksäkerhetsuppgifter, yrkesutbildade personer inom företagshälsovården och sakkunnigläkare inom järnvägsbranschen skall utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna Banförvaltningscentralen sådana uppgifter som behövs för att centralen kunna utföra sitt tillsynsuppdrag enligt denna paragraf.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

21 §

Vissa bestämmelser om bemyndigande

Närmare bestämmelser om genomförandet av de tekniska specifikationer för driftskompatibiliteten som Europeiska gemenskapernas kommission meddelat om kompetens för personer som

sköter trafiksäkerhetsuppgifter på statens ban-
nät utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om kompetensbevi-
sens form, utfärdande av kompetensbevis samt
registrering av uppgifter om kompetens i kom-
petensregistret kan utfärdas genom förordning
av statsrådet.

22 §

Tystnadsplikt

Angående handlingssekretess, tystnadsplikt
och förbud mot utnyttjande gäller vad som före-
skrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas
verksamhet (621/1999).

Genom lag föreskrivs om röjande av sekre-
tessbelagda uppgifter för en myndighet eller ett
organ som sköter ett offentligt uppdrag. Till
straff för brott mot tystnadsplikten enligt denna
paragraf döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i straff-
lagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott
enligt 40 kap. 5 § i strafflagen.

23 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som Banförvaltningscen-
tralen har meddelat med stöd av denna lag får sö-
kas genom besvär så som föreskrivs i förvalt-
ningsprocesslagen (586/1996). Beslutet skall

iakttas trots besvär, om inte besvärsmyndighe-
ten bestämmer något annat.

24 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den .

Lagens 13 och 15—19 § tillämpas dock först
från och med den 1 januari 2007.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-
sätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

25 §

Övergångsbestämmelser

Sådan kompetens för skötseln av i lag avsed-
da trafiksäkerhetsuppgifter och sådan dispens
som gäller när denna lag träder i kraft fortsätter
att gälla utan ändringar.

Villkoren enligt 7 § 3 mom. tillämpas på tra-
fik på privata spåranläggningar senast två år ef-
ter lagens ikraftträdande.

De som sköter trafiksäkerhetsuppgifter skall
senast den 1 januari 2007 ha ett kompetensbevis
som utfärdats i enlighet med 13 §.

Järnvägsföretag, internationella sammanslut-
ningar av järnvägsföretag och företag som ut-
övar banhållning skall ta i bruk ett kompetensre-
gister enligt 16 § senast två år efter lagens ikraft-
trädande.

Lag

om ändring av järnvägslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i järnvägslagen av den 7 mars 2003 (198/2003) 23 § 1 mom., 26 § och 29 § 2 mom. som följer:

23 §

Utnyttjande och återkallande av bankapacitet

Den som ansökt om bankapacitet får inte överlåta beviljad bankapacitet till någon annan. Om ett järnvägsföretag utnyttjar beviljad bankapacitet i strid med detta moment, skall Banförvaltningscentralen till denna del återkalla den bankapacitet som har beviljats sökanden.

26 §

Behörighetsvillkor för trafiksäkerhetspersonal

De som framför rullande järnvägsmateriel, de som deltar i trafikledningen samt övriga som direkt sköter trafiksäkerhetsuppgifter i järnvägssystemet skall till sitt hälsotillstånd, sin utbildning och sin övriga kompetens vara lämpliga att sköta uppgifterna i enlighet med vad som särskilt bestäms eller föreskrivs.

Andra som sköter uppgifter som påverkar trafiksäkerheten i järnvägssystemet skall till sitt hälsotillstånd, sin utbildning och sin övriga kompetens vara lämpliga att sköta uppgifterna på behörigt sätt. De skall ha fyllt minst 18 och högst 65 år och också i övrigt vara lämpliga för sin uppgift.

Järnvägsföretag, internationella sammanslutningar av järnvägsföretag och företag som utövar banhållning skall utfärda ett kompetensbevis till en anställd hos dem som uppfyller villkoren.

Utfärdare av kompetensbevis är skyldiga att föra ett kompetensregister över de av sina an-

ställda som har ett kompetensbevis. På förande av registret tillämpas bestämmelserna i 16—20 § i lagen om trafiksäkerhetsuppgifterna i järnvägssystemet (/).

Banförvaltningscentralen kan meddela närmare föreskrifter om behörighetsvillkor för personer som avses i 2 mom., om inte något annat bestäms eller föreskrivs om villkoren. Banförvaltningscentralen kan av särskilda skäl bevilja dispens i fråga om de föreskrifter som den utfärdat med stöd av detta moment. Beviljandet av dispens får inte äventyra säkerheten i järnvägs-
trafiken.

29 §

Krav som ställs på trafikledningstjänster och på besiktningstjänster för rullande järnvägsmateriel

Personer som besiktigar rullande järnvägsmateriel skall vara lämpliga för sådana uppgifter och yrkesmässigt kompetenta. Ett företag som sköter besiktning av rullande materiel skall i sin verksamhet i tillämpliga delar iaktta vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet samt i språklagen (423/2003).

Denna lag träder i kraft den .

Lagens 26 § 3 och 4 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2007.

Lag

om ändring av lagen om driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juni 2002 om driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet (561/2002) 3 § 2 mom., 9 § och 12 § 1 mom. som följer:

3 §

Krav som gäller det transeuropeiska järnvägssystemet

— — — — —
I fråga om det transeuropeiska järnvägssystemet meddelar Banförvaltningscentralen närmare föreskrifter om hur besluten och rekommendationerna av Europeiska gemenskapernas kommission om grundparametrarna och de tekniska specifikationerna för driftskompatibilitet skall genomföras i Finland. I fråga om de yrkesmässiga kvalifikationerna för den personal som är sysselsatt med driften av det transeuropeiska järnvägssystemet samt villkoren avseende personalens hälsa och säkerhet i arbetet gäller likväl det som i övrigt bestäms eller föreskrivs om dem.
— — — — —

9 §

Kraven på god förvaltning

När anmälda organ utför uppgifter som avses i denna lag skall de i tillämpliga delar iaktta förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) och språklagen

(423/2003). I intyg om överensstämmelse och i provningsintyg kan likväl användas det språk på vilket det tekniska underlaget för bedömningen har avfattats. På den som är anställd hos ett anmält organ eller dennes underleverantör tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar vid utförandet av uppgifter som avses i 8 §.

12 §

Straffbestämmelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med 3 § 5 mom., 5 § 1 mom., 6 § 1 mom. eller 15 § eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av 3 § 1 eller 2 mom. eller 4 § 3 mom. på marknaden släpper ut, saluför, säljer eller i övrigt överläter, tar i bruk, bygger om, moderniserar eller använder ett delsystem eller en driftskompatibilitetskomponent skall, om inte gärningen är ringa eller om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för brott mot kraven på driftskompatibilitet hos järnvägssystem dömas till böter.

— — — — —
Denna lag träder i kraft den .

Helsingfors den 23 november 2004